

Betænkning

over

- I. forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (I anledning af grundloven af 5. juni 1953),
 II. forslag til lov om ændring i lov om retsafgifter i domssager m. m. og
 III. forslag til lov om ændringer i lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold.

(Afgivet af udvalget den 29. april 1954).

Udvalget har holdt 9 møder og haft samråd med justitsministeren. Ministeren har stillet nedenstående ændringsforslag, der er tiltrådt af udvalget.

Udvalget har skriftligt stillet ministeren en række spørgsmål og har på disse modtaget dels mundtligt, dels skriftligt svar. Spørgsmål og skriftlige svar er optrykt som bilag til betænkningen. Endvidere er som bilag optrykt en henvendelse fra Sammenlutningen af Købstædernes sociale Udvalg, en skrivelse fra Østre Landsret og en henvendelse med bilag fra nogle af Østre Landsrets dommere.

Udvalget indstiller de tre lovforslag til vedtagelse med de foreslåede ændringer.

Ændringsforslag

til

- I. forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (I anledning af grundloven af 5. juni 1953).**

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Ny paragraf.

Som ny paragraf indsættes efter § 2:

Kristen Amby.	Kaj Andresen.	Vagn Bro.	Gottschalck-Hansen.	Boye Hansen.
Lysholt Hansen.	Peter Jørgensen.	Kjældgaard.	Thisted Knudsen.	Peter Larsen.
Lorentzen.	Viola Nørløv, formand.	Helga Pedersen.	Sofie Pedersen.	Rasting.
		Ingeborg Refslund Thomsen, næstformand.		Edel Saunte, ordfører.

„§ 3.

Forslag til revision af denne lov forelægges folketinget i folketingsåret 1957—58.“

- II. forslag til lov om ændring i lov om retsafgifter i domssager m. m.**

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Foran den foreslåede tilføjelse til lovens § 16 indsættes:

„I § 16, nr. 2, ændres ordene „rigsdagens ting“ til: „folketinget“.“

(Betegnelsen „§ 1“ foran lovforslagets tekst udgår).

- III. forslag til lov om ændringer i lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold.**

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 2.

Paragraffen affattes således:

„Forslag til revision af denne lov forelægges folketinget i folketingsåret 1957—58.“

Bilag 1.

Præsidenten for Østre Landsret.

København, den 23. januar 1954.

Efter at Østre Landsret har modtaget eksemplarer af det i folketinget fremsatte forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (I anledning af grundloven af 5. juni 1953), har forslaget den 22. ds. været genstand for drøftelse i et plenarmøde. Som et resultat af denne forhandling ønsker retten at fremsætte følgende udtalelse:

Retten må anse en del af forslagets bestemmelser for mindre hensigtsmæssige, men på grund af sagens hast mener man på nærværende tidspunkt at måtte indskrænke sig til at fremsætte nedenstående bemærkninger til lovforslagets § 475.

Denne bestemmelse fastsætter, at der altid i 2. instans-sager skal finde en mundtlig forhandling sted, og af paragraffens stk. 2 sammenholdt med § 470, stk. 4, fremgår det, at den, om hvis frihedsberøvelse der er tale — bortset fra personer, hvis tilstand gør det uønskeligt — altid efter egen begæring skal bringes tilstede i retten.

Medens landsretten finder det rigtigt, at sådanne regler gælder ubetinget ved 1. instans' behandling af disse sager, må man anse det for særdeles uheldigt, at det, i modsætning til hvad der gælder f. eks. i fængslingssager og i sager, der rejses i henhold til straffelovens § 70, stk. 3, bestemmes, såvel at mundtlig forhandling *skal* finde sted, som at pågældende har en ret til at være tilstede i retten, hvilket, når talen er om 2. instans' behandling, antagelig altid vil betyde landsretten.

Man erindrer om, at disse sager vil komme til at dreje sig om personer af højst forskellig kategori, og medens landsretten antagelig vil finde det betryggende og rime-

ligt, at der i en del af disse sager finder mundtlig forhandling sted, eventuelt med pågældendes tilstedeværelse, vil i et stort antal af disse sager, f. eks. sager vedrørende alimentanters afsoning af underholdsbidrag, forholdet formentlig være det, at det skriftlige grundlag, derunder indbefattet udskrift af behandlingen for underretten med dens gengivelse af vedkommendes og andres dør afgivne forklaringer, vil blive fundet fuldt betryggende som grundlag for landsrettens afgørelse af sagen. Den tvungne mundtlige forhandling med pågældendes tilstedeværelse vil derfor antagelig i de fleste 2. instans-sager betyde en unødigt vidtløftiggørelse, og denne behandlingsmåde vil uvægerlig medføre en forhaling af sagernes afgørelse, idet retten må beramme forhandlingen af disse meget hastende sager til en dag, der ikke i forvejen er fuldt belagt med andre retssager.

Landsretten skal derfor indtrængende henstille, at bestemmelsen søges ændret således, at det — i lighed med hvad der gælder kæremål såvel i borgerlige sager som i straffesager — overlades til landsretten selv at bestemme, om der skal finde mundtlig forhandling sted, og om pågældende skal være tilstede i retsmødet.

Det tilføjes, at landsretten vil anse det for særdeles ønskeligt også under hensyn til, at man ikke har fornøden tid til en dyberegående drøftelse af lovforslagets øvrige bestemmelser, om der blev givet den adgang til ved repræsentanter at forhandle med udvalget.

Genpart af nærværende skrivelse er tilsendt justitsministeriet.

Kaj Mundt.

/ Holstein.

Til folketingets udvalg angående forslag til lov om ændringer i rettens pleje m. v. (I anledning af grundloven af 5. juni 1953).

Bilag 2.

Marts 1954.

Efter det foreliggende lovforslag er det en stor og uensartet gruppe personer, for hvem den endelige behandling henlægges til domstolene. Disse kommer til at virke som sidste instans, både når der er tale om,

- 1) at nogen, som hidtil har nydt friheden, berøves den, og når
- 2) de, hvem friheden allerede er berøvet, forlanger frihedsberøvelsen ophævet.

For begge grupper af sager foreskriver lovforslaget uden forskel, at der skal ske en mundtlig domsforhandling, ved hvilken den frihedsberøvede som hovedregel skal være personlig tilstede, og med beskikkelse af sagfører for ham. Forhandlingen skal slutte med en dom.

Når anke finder sted, skal det samme gentages: sagførerbeskikkelse og mundtlig domsforhandling med personlig tilstedebri- gelse af den frihedsberøvede.

Man kan ikke se rettere, end at det er tvivlsomt,

- a) om dette apparat vil virke efter sin hensigt,
- b) om det uden altfor store vanskeligheder kan indpasses i domstolenes normale arbejdsplan, og
- c) om det også udadtil overfor den almindelige bevidsthed vil fremtræde som en rimelig gennemførelse af bestemmelsen i grl. § 71, stk. 6.

Der indlægges, ifølge de oplysninger man har kunnet skaffe, årlig ca. 3 500 patienter på vore sindssygehospitaler, og der plejer at ligge ca. 10 000 patienter, hvoraf ca. 1 500 må antages anbragt mod deres vilje, jfr. Tyge Haarløv: Administrativ Frihedsberøvelse 1948, pag. 11, note 1.

På åndssvageanstalter indlægges ca. 1 500 patienter om året, og der er anbragt ca. 12 000 patienter; for ca. 400 af disse antages det, at frihedsberøvelsen er en realitet.

Med hensyn til tuberkulose og andre grupper af syge — de, som lider af epidemisk sygdom, og de, som underkastes ka-

rantæne — har man ikke sikre oplysninger.

Antallet af indsættelser af alimentanter til afsoning af bidrag er for tiden 500—600 årlig.

På arbejds- og tvangsarbejdsanstalter indlægges årlig ca. 3 100 personer, hvoraf ca. 1 500 ved politiets bistand.

Ca. 1 400—1 500 børn fjernes for tiden årlig fra hjemmene. Der må vist ganske løseligt regnes med, at nogle hundrede anbringes mod forældrenes vilje, og at et ikke ringe antal forældre efter anbringelsen ønsker børnene hjemgivet.

Ved bedømmelsen af betydningen af disse tal for beregningen af de praktiske virkninger af det foreliggende lovforslag må man gøre sig klart, at ikke blot protest mod indlæggelser, men som før bemærket også besværinger over nægtede udskrivninger kan kræves forelagt retten og forhandlet mundtligt. Derfor spiller varigheden af de forskellige arter af frihedsberøvelse en rolle, idet den er bestemmende for, om man af den enkelte kan vente rejst alene en enkelt sag eller en kontinuerlig række af sager — hver gang med sagførerbeskikkelse, mundtlig forhandling, henbringelse til retten og dom.

De fleste åndssvage er antagelig anbragt for *meget lang tid*, mange for livstid.

Det samme gælder mange sindssyge, men naturligvis ingenlunde alle.

De forskellige andre syge tæller som nævnt næppe meget, og de er antagelig kun anbragt *over kortere perioder*.

Alimentanternes afsoning er næppe særlig langvarig — efter oplysninger vedrørende året 1953 gennemsnitlig 34 dage for mænd og 10 dage for kvinder. Hyppigt drejer det sig om rutinerede gengangere. Noget længere er formentlig anbringelser i arbejds- og tvangsarbejdsanstalt og drankerhjem. Man kan måske tale om disse grupper som *mellemlange anbringelser*.

Det vil nu først være nødvendigt for

hver enkelt gruppe i hver speciallov — således som det også er sket i nogle af lovene — at slå fast, *hvor lang tid der skal gå, før en person*, der har fået retsafgørelse for, at han skal fastholdes eller ikke løslades, igen *kan forlange ny retsafgørelse*, eventuelt påny med sagførerbeskikkelse, mundtlig forhandling og tilstedebringelse i retten. Ellers vil vanskelige — og man må regne med, at der i de her omtalte grupper er et ikke ringe antal af dem — kunne kræve ny sagsbehandling, såsnart en foregående er afsluttet.

For de sindssyge gælder den regel, at de efter 4 måneders forløb kan rette ny henvendelse til administrationen. Denne regel bør vel næppe ændres, men det må understreges, at denne frist antagelig er for kort, når der er tale om retlig behandling. En lovbestemt frist på 1 år, således som foreslået for åndssvage, må anses for rimelig for alle langvarigt anbragte personer.

Men selv med en sådan efter frihedsberøvelsens karakter afpasset frist vil en altfor hyppigt gentagen retsbehandling med mundtlig procedure i sager, hvor der ikke er væsentligt nyt, efter omstændighederne kunne belaste domstolene stærkt med den følge, at *sagerne sinkes*, og den hurtige afgørelse, som netop er af vigtighed i de virkelige betydningsfulde tilfælde ikke opnås.

Det vil endvidere være *kostbart*, da det hver gang medfører udgift til sagfører — og det vil være *besværligt* for anstalterne, der eventuelt må skaffe ledsagelse til henbringelse til retten etc.

Det må i denne forbindelse fremhæves, at det er vanskeligt på forhånd at overse reaktionen hos den personkreds, der her er tale om. En enkelt frigivelse kan medføre et meget stort antal sager. Og den mulighed kan ikke afvises, at en del vil tage henbringelse til retten og samtale med en forsvarer som en kærkommen adspredelse i det daglige liv, noget man allerede nu til en vis grad kender indenfor strafferetsplejen.

Skulle en altfor hyppig fremstilling i retten af et større antal anbragte blive almindelig i sager, hvor sådan fremstilling på forhånd må stå som formålsløs, kan det muligt — udgifterne derved ganske uførtalt — efterhånden få systemet til for offentlighedens bevidsthed at fremtræde som mindre velbegrundet.

Man er derfor kommet til det resultat, at det burde overvejes, om lovens formål ikke bedst blev fyldestgjort, hvis der som hovedregel een gang bliver indrømmet de pågældende adgang til mundtlig forhandling, sagførerbeskikkelse og personlig fremstilling. Oftest vil dette vel blive ved den egentlige *frihedsberøvelse*, men hvis den pågældende uden retlig behandling affinder sig med denne, må han dog derefter når som helst kunne kræve en sådan mundtlig behandling.

Med hensyn til mundtlig forhandling i 2. instans henviser man til Østre Landsrets skrivelse af 23. januar 1954.

Forsåvidt angår dem, hvis frihedsberøvelse een gang er blevet stadfæstet ved en retsafgørelse, vil man mene, at det af praktiske grunde er nødvendigt og principielt uden betænkelighed, at derpå følgende andragender om *udskrivning* som hovedregel behandles skriftligt af retten på lignende måde, som det allerede nu i medfør af straffelovens § 70, stk. 3, sker med forskellige efter retsforhandling i strafferetsplejens former på ubestemt tid internerede.

Man vil herved formentlig kunne undgå ophobning og forsinkelse af sagerne, spare en væsentlig udgift og fratage de anbragte et incitament til at fremkomme med for hyppige, svagt begrundede klager.

For det tilfælde, at udvalget kan tiltræde det således anførte, har man foretaget en omarbejdelse af lovforslagets kap. 43 a. Herefter skulle enhver altid have ret til mundtlig forhandling een gang i første instans af spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed. I anden instans skulle spørgsmålet om mundtlig behandling afgøres af retten. Senere andragender om udskrivning skulle behandles skriftligt, hvis ikke andet bestemmes af vedkommende domstol.

Det bemærkes herved, at man naturligvis i videst muligt omfang vil indrømme gentagen mundtlig behandling, når blot nogen rimelighed taler derfor.

Man har i udkastet udeladt regeringsforslagets § 471, stk. 1. Det i bemærkningerne til lovforslaget anførte ses ikke at være tilstrækkelig begrundelse for en sådan officiel virksomhed fra rettens side, der i sager af denne art vil kunne føre til, at klageren mister tilliden til rettens upartiskhed. Det bør i første omgang være vedkommende

offentlige myndighed og eventuelt den eller de mødende sagførere, som skal sørge for sagens oplysning, således at rettens opgave i denne henseende bliver af supplerende karakter, men ikke derfor mindre vigtig.

Man har endvidere udeladt forskellige enkeltheder, som efter vor formening er overflødige.

Man skal henstille, om ikke spørgsmålet om alimentanters afsoning af underholdsbidrag kunne overvejes nærmere. Der må regnes med, at sagerne let kan blive ret omstændelige, da afgørelsen af, om afsoning skal finde sted i henhold til lov nr. 133 af 7. maj 1937 § 17, beror på bedømmelse af pågældendes rent personlige forhold og en modvillig bidragspligtig næppe vil have vanskelighed ved at fremsætte indsigelser, som kræver nøjere undersøgelser. Hertil kommer, at afsonere erfaringsmæssigt ret hyppigt kommer igen, og efter det opstillede kriterium må antagelig hvert nyt afsoningsdekret betragtes som en første gangs frihedsberøvelse med deraf følgende ret til mundtlig sagsbehandling. Man kunne tænke sig, at der i loven af 1937 indføjedes en

bestemmelse om, at retten, når den pågældende f. eks. indenfor de sidste 2 år har afsonet underholdsbidrag, også i 1. instans kan afgøre sagen på skriftligt grundlag og uden sagførerbeskikkelse.

Til slut skal endnu kun bemærkes, at børneværnsforanstaltninger og anbringelser udenfor hjemmet af personer under 18 år næppe kan anses for frihedsberøvelse, hverken i relation til børnene eller forældrene eller den, som ellers måtte have forældremyndigheden over dem. Man ville derfor anse det for hensigtsmæssigt, om lovgivningsmagten ikke på nærværende tidspunkt bindende gav udtryk for den opfattelse, at disse sager henhører under grundlovens § 71. Det kan ske ved den foreslåede tilføjelse i retspleje-kapitlets overskrift af: „m. v.“ og det nye stk. 2 i § 468.

Man henleder iøvrigt opmærksomheden på, at det synes lidet heldigt, at underrettsdommeren, der skal træffe afgørelse i sagen, i forvejen har ydet børneværnet vejledning i medfør af forsorgslovens §§ 87 og 89, et forhold, der let kan svække klagerens tillid til den retlige afgørelse.

Kaj Mundt.

E. Andersen.

Lucas.

Roepstorff.

Trolle.

Kapitel 43 a.

Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse m. v.

§ 468.

Stk. 1: Reglerne i dette kapitel finder anvendelse ved frihedsberøvelse udenfor strafferetsplejen, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge.

Stk. 2: Reglerne finder tilsvarende anvendelse ved den i forsørgslovens § 151, stk. 5, hjemlede domstolsprøvelse.

§ 469.

Stk. 1: Fremsætter den, hvem friheden er berøvet ved beslutning af forvaltningen, begæring om retlig prøvelse af lovligheden af frihedsberøvelsen, og har spørgsmålet ikke tidligere været forelagt retten, skal vedkommende myndighed senest næste søgning sende begæringen til underretten på det sted, hvor klageren har bopæl (hjemting), jfr. § 235. Myndigheden skal uden uforøndent ophold og inden 5 søgningdage fremsende sagens akter med fornødne oplysninger, herunder angivelse af den bestemmelse, i medfør af hvilken beslutningen er truffet, og en kortfattet redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes som grundlag for den.

Stk. 2: Retten beskikker en sagfører for klageren, medmindre denne ikke ønsker det og det ikke findes påkrævet. Der kan endvidere om fornødent beskikkes en sagfører for vedkommende myndighed. Retten berammer mundtlig forhandling snarest muligt.

Stk. 3: Under denne retsforhandling har klageren ret til at være tilstede, medmindre retten efter det om hans tilstand oplyste eller af andre ganske særlige grunde bestemmer andet. Retten bestemmer, om klageren

Underbilag til bilag 2.

skal bringes tilstede for den dømmende ret, eller om det må anses for tilstrækkeligt, at der gives ham lejlighed til at udtale sig overfor retten på det sted, hvor han har ophold.

§ 470.

Stk. 1: Den, hvem friheden er berøvet ved retlig beslutning i henhold til § 469, kan, når begæring om frihedsberøvelsens ophævelse er afslået af forvaltningen, begære sagen prøvet af retten. Begæringen fremsættes overfor den myndighed, som har nægtet at ophæve frihedsberøvelsen. Sagen skal uden uforøndent ophold forelægges for retten.

Stk. 2: Når rimelighed taler derfor og sådant begæres af klageren, finder mundtlig forhandling sted. Retten kan beskikke sagfører og træffe bestemmelse om personlig fremstilling af klageren.

Stk. 3: Om adgang til at fremsætte begæring efter stk. 1 eller ny begæring om retlig behandling gælder de frister, som er bestemt i den lov, i henhold til hvilken frihedsberøvelsen er sket, medmindre kortere frist er fastsat i tidligere retlig afgørelse.

§ 471.

Fremsættelse af begæring efter §§ 469 og 470 hindrer ikke frihedsberøvelsens iværksættelse eller opretholdelse, medmindre retten bestemmer andet.

§ 472.

Stk. 1: Afgørelse efter §§ 469, stk. 1, og 470, stk. 1, træffes ved kendelse og er genstand for kære.

Stk. 2: Under sådan kære bør retten, når rimelighed taler derfor og navnlig under kære af afgørelse i henhold til § 469, bestemme mundtlig forhandling med eller uden fremstilling af den frihedsberøvede. Retten kan beskikke sagfører for parterne.

§ 473.

Stk. 1: Med hensyn til vidners mødepligt gælder reglerne i § 171, stk. 2 og 3.

Stk. 2: Retten indkalder parter og vidner. Indkaldelse af parter skal indeholde oplysning om, at sagen i tilfælde af udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan fremmes på det foreliggende grundlag.

Stk. 3: Retten kan bestemme, at der ved offentlig gengivelse af forhandlingen i retten og af kendelsen ikke må ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de under sagen nævnte personer. Overtrædelse af sådant forbud straffes med bøde.

Stk. 4: Politiet skal på begæring bistå retten med fremskaffelse af oplysninger.

§ 474.

Om salær og godtgørelse for udlæg til de beskikkede sagførere gælder de samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. §§ 331 og 336. Retten kan bestemme, at også andre udgifter skal afholdes på samme måde.

§ 475.

Krav om erstatning i anledning af sådan frihedsberøvelse, som er omhandlet i dette kapitel, kan rejses i forbindelse med sagen om frihedsberøvelsens ophævelse. Retten kan udskyde erstatningsspørgsmålet til behandling efter afgørelsen om frihedsberøvelsens lovlighed.

Bilag 3.**Folketingets udvalg**

angående

lovforslag om administrativ frihedsberøvelse.

København, den 13. marts 1954.

Udvalget udbeder sig ministerens besvarelse — om muligt i 20 eksemplarer — af nedenstående spørgsmål vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (I anledning af grundloven af 5. juni 1953):

2. En udtalelse udbedes om de 2 henvendelser og det lovforslag, udvalget har modtaget fra Østre Landsret.

P. u. v.

Viola Nørlov,
formand.

Til justitsministeren.

Bilag 4.

Justitsministeriet.

København, den 7. april 1954.

I anledning af udvalgets skrivelse af 13. marts 1954 (forslag 67 m. fl., bilag 11) vedrørende forslaget til lov om ændring i lov om rettens pleje m. v. (I anledning af grundloven af 5. juni 1953) skal justitsministeriet meddele følgende:

Spørgsmålene 1 og 3—5 — — — —

Ad spørgsmål 2:

Hovedpunkterne i Østre Landsrets forslag er:

1) Som hovedregel skal der kun være adgang til mundtlig forhandling, sagførerbeskikkelse og personlig fremstilling, første gang den frihedsberøvede ønsker frihedsberøvelsen prøvet, medens senere begæringer som hovedregel underkastes skriftlig behandling, ligesom appelbehandlingen, også af den først rejste sag, som almindelig regel er skriftlig.

2) Sagerne afgøres ved kendelse i stedet for ved dom, og appel skal være kære i stedet for anke.

3) Landsretten vil udelade lovforslagets bestemmelse i § 471, stk. 1, hvorefter retten drager omsorg for sagens oplysning og træffer bestemmelse om afhøring af parter og vidner samt om tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige og af andre bevismidler.

4) Landsretten vil endvidere udelade lovforslagets bestemmelse om, at det kun, når der er særlig anledning dertil, bør pålægges den frihedsberøvede at udrede sagens omkostninger.

5) Endelig er i udkastet udeladt eller ændret en del af lovforslagets andre bestemmelser.

40 Udvalgenes betænkninger m. m.

ad 1)

Landsretten giver udtryk for, at der vil blive tale om et så stort antal begæringer om retslig prøvelse, at domstolene vil kunne blive belastede så stærkt, at sagerne behandling sinkes; endvidere at en sagsbehandling med mundtlig forhandling og sagførerbeskikkelse m. v. er kostbar, og at det vil være besværligt for anstalterne at skaffe ledsagelse til henbringelse til retten.

Det er meget vanskeligt på nuværende tidspunkt at skønne over, hvor mange sager domstolene vil få til behandling. Til de af landsretten tilvejebragte talmæssige oplysninger kan føjes, at justitsministeriet årlig behandler ca. 100 sager om tilbageholdelse af sindssyge. Det er vel nærliggende, at der vil blive mange sager ved domstolene i den første tid, og at antallet derefter vil aftage noget. For retternes vedkommende kan der ikke antages at blive tale om en almindelig overbelastning. Man må imidlertid have for øje, at grundlovens § 65 foreskriver, at mundtlighed i videst muligt omfang skal gennemføres i retsplejen, hvorfor det formentlig må anses for betænkeligt at foreskrive skriftlig behandling i så vidt et omfang som foreslået af landsretten. Den af landsretten foreslåede bestemmelse om, at mundtlig forhandling altid kan finde sted efter rettens bestemmelse, når rimelighed taler derfor, er formentlig ikke tilstrækkelig til, at man kan bortse herfra. I hvert fald bør en bestemmelse om en mere enkel behandling end efter lovforslaget ikke gennemføres, inden der er indvundet erfaringer med hensyn til disse sager, herunder deres antal.

ad 2)

Spørgsmålet om, hvorvidt afgørelsen skal træffes ved kendelse i stedet for ved dom, og at appel skal ske ved kære i stedet for anke, står navnlig i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt der som hovedregel skal være skriftlig behandling i appelinstansen. Der kan derfor henvises til det under punkt 1 anførte.

ad 3)

Landsretten mener, at en officialvirksomhed fra rettens side vil føre til, at den frihedsberøvede mister tilliden til rettens upartiskhed, og at rettens opgave derfor kun bør være af supplerende karakter. Justitsministeriet skal hertil bemærke, at man i faderskabssager, hvor retten har den samme pligt til at sørge for, at sagen bliver forsvarligt oplyst, ikke har erfaring for, at parterne har mistet tilliden til rettens upartiskhed. Professor Erwin Munch-Petersen har i en om forslaget til justitsministeriets afgiven erklæring udtalt, at han fuldtud kan tiltræde grundprincipperne i lovforslaget, herunder at det pålægges dommeren at drage omsorg for sagens oplysning.

Selvom den praktiske fremgangsmåde vel vil være, at de mødende sagførere, eventuelt efter rettens anmodning, oplyser sagen, må det efter justitsministeriets formening foreskrives, at retten har ansvaret for sagens oplysning. Navnlig er det af vigtighed, at retten selv kan indhente sagkyndige erklæringer.

ad 4)

Landsretten har udeladt bestemmelsen i lovforslagets § 474, stk. 2, om, at retten kun, når der er særlig anledning hertil, bør pålægge en part helt eller delvis at udrede sagsomkostninger. Denne bestemmelse i lovforslaget er begrundet med, at selvom den frihedsberøvede „taber“ sagen, bør han som hovedregel ikke dømmes til at betale modpartens omkostninger, således som en part, uanset om han har fri proces, normalt må gøre efter de almindelige regler, jfr. retsplejelovens § 330, sidste stykke, og § 312. Om dette spørgsmål kan henvises til det under forslagets 1. behandling i folketinget anførte, jfr. folketingstidende, sp. 2587.

ad 5)

Landsretten foreslår i § 468, stk. 2, optaget en ny bestemmelse om, at reglerne

om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse finder tilsvarende anvendelse ved prøvelse af lovligheden af fjernelser af børn fra hjemmet. Landsretten begrundet reglen med, at børneværnsforanstaltninger efter landsrettens mening næppe kan anses for frihedsberøvelse i grundlovens forstand. Landsretten anser det derfor for hensigtsmæssigt, om lovgivningsmagten ikke nu giver bindende udtryk for den opfattelse, at disse sager henhører under grundlovens § 71, stk. 6. Under rigsdagsdebatten af grundloven blev det klart tilkendegivet, at man mente, at disse sager falder ind under grundlovsbestemmelsen, se f. eks. folketingets forhandlinger 1952—53, sp. 2018 og 2222—23, og den samme opfattelse har socialministeriet, jfr. det af dette fremsatte lovforslag. Endvidere har professor Erwin Munch-Petersen i „Juristen“ 1953, side 97, udtalt, at han finder det ganske utvivlsomt, at de omhandlede sager omfattes af grundlovens § 71, stk. 6.

Justitsministeriet må herefter fastholde sit forslag.

I § 469, stk. 1, har landsretten udeladt ordene: „eller den, der handler på hans vegne“, uanset at disse ord er anvendt i grundlovens § 71, stk. 6.

Landsretten foreslår endvidere, at forslagets § 469 ændres således, at vedkommende myndighed, første gang den frihedsberøvede begærer sagen prøvet af retten, senest næste søgnedag skal sende begæringen til underretten og derefter uden uforment ophold og inden 5 søgnedage fremsende sagens akter med fornødne oplysninger til retten. Forslaget må formentlig være begrundet med, at retten herefter skulle have bedre kontrol med sagen end efter det oprindelige forslag; hvorefter forelæggelse for retten skal ske inden 5 søgnedage. Værdien af en regel som af landsretten foreslået må imidlertid anses for ringe. Udviser vedkommende myndighed forsømmelighed med hensyn til at overholde 5 dages fristen i lovforslaget, vil det samme formentlig også være tilfældet med hensyn til 1-dags fristen i landsrettensudkast. At retten straks får „begæringen“, giver heller ikke nogen mulighed for hurtigere indgriben fra domstolens side, idet retten må afvente anstaltens nærmere redagelse, forinden den kan foretage noget for at prøve lovligheden af frihedsberøvelsen.

„Begæringen“ vil som oftest blot være en meddelelse om, at den pågældende mundtligt har ønsket frihedsberøvelsen prøvet. På den anden side har landsretten ikke foreskrevet nogen bestemt frist for, hvornår den frihedsberøvedes fornyede begæring skal videresendes i tilfælde, hvor retten allerede een gang tidligere har stadfæstet afgørelsen. Der er efter justitsministeriets formening ingen anledning til at følge landsrettens forslag.

Landsretten har endvidere udeladt bestemmelsen i lovforslagets § 469, stk. 2, om, at hvis sagen indbringes for en domstol, der ikke er rette værneting, henviser dommeren sagen til rette værneting. Bestemmelsen er medtaget for at sikre, at en sag ikke afvises, fordi den indbringes for urigtigt værneting, og justitsministeriet finder derfor ingen anledning til ændring.

Yderligere har landsretten i § 469, stk. 4, udeladt bestemmelsen om frister for fremsættelse af begæring om sagens indbringelse for retten. Da den lette adgang til domstolene efter forslaget kun bør stå åben en kortere tid efter frihedsberøvelsens ophør, må justitsministeriet fastholde sit forslag.

Efter landsrettens ændringsforslag til § 470, stk. 2, (landsrettens forslag § 469, stk. 2) kan retten eventuelt beskikke en sagfører for en frihedsberøvet, der ikke selv ønsker en sagfører beskikket. Justitsministeriet må mene, at beskikkelse af sagfører i en sådan konfliktsituation ikke er påkrævet, når retten har ansvaret for sagens oplysning, jfr. foran ad pkt. 3.

I § 471, stk. 2, har landsretten udeladt den særlige bestemmelse om vidneafhøring af anstaltslægerne og -personalet iøvrigt. Da disse bestemmelser er medtaget under hensyn til ønsker, der er fremkommet under de

indgående forhandlinger med de interesserede myndigheder, som justitsministeriet har afholdt før lovforslagets fremsættelse, finder ministeriet ikke anledning til ændring i lovforslaget.

Landsretten har endelig henledt opmærksomheden på, at det er lidet heldigt, at underrettsdommeren, der skal træffe afgørelse i sagen, iforvejen har ydet børneværnet vejledning, jfr. lov om offentlig forsorg §§ 87 og 89, således at klagererens tillid til den retlige afgørelse let kan svækkes. Hertil bemærkes, at de vanskeligheder, der kan opstå i denne anledning, indtil videre vil kunne afhjælpes ved, at vedkommende dommer eventuelt viger sit sæde og en sættdommer beskikkes, eller ved at socialministeriet efter lov om offentlig forsorg § 87, stk. 2, beskikker en anden dommer eller en kommunal embedsmand med juridisk uddannelse til at vejlede børneværnet. Det rejste spørgsmål vil blive drøftet i det udvalg, som socialministeriet har nedsat til at overveje de nærmere regler om adgang til prøvelse af beslutninger om børns fjernelse fra hjemmet.

De enkelte bestemmelser i landsrettens forslag giver udover det anførte ikke justitsministeriet anledning til bemærkninger.

Landsrettens lovudkast giver, som det fremgår af foranstående, på flere vigtige punkter den frihedsberøvede en ringere processuel beskyttelse end justitsministeriets forslag.

Justitsministeriet kan derfor ikke tiltræde landsrettens forslag, hverken dets fra justitsministeriets forslag afvigende hovedprincipper eller dets fra ministeriets forslag afvigende enkeltregler.

Hans Hækkerup.

/ T. Schelle.

Folketingets udvalg angående lovforslag om administrativ frihedsberøvelse.

Bilag 5.**Folketingets udvalg**

angående

lovforslag om administrativ frihedsberøvelse.

København, den 13. marts 1954.

Udvalget udbeder sig ministerens besvarelse — om muligt i 20 eksemplarer — af nedenstående spørgsmål vedrørende forslag til lov om ændringer i lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold:

1. Kan man i denne lov som i de andre foreslåede særlove om administrativ frihedsberøvelse undvære forelæggelse for højere myndighed (justitsministeriet) og lade sagen gå direkte til retten?
Ville det ikke være muligt at opnå, at lægerne ikke kom til at stå som den indlagtes modpart, hvis der i alle tilfælde blev beskikket sagfører for anstalten, jfr. professor Borums artikel i „Juristen“ 1954, pag. 77—78?
2. Bør man indføre en særlig regel om indbringelse af protest mod tvangsindlæggelse indenfor en kort frist, f. eks. 24 timer, således at retten herefter har ansvaret for, hvilket tidsrum der må hænges, inden lægens endelige udtalelse skal foreligge, og inden døm, resp. kendelse, afsiges, medens de almindelige regler i retsplejeloven gælder for de indlagte, der først fordrer sig udkrevet på et senere tidspunkt?
3. Er der modstrid mellem fristen i § 9 og retsplejelovens § 469?
4. Bør der indføres regler om underretning til de indlagte om deres ret til at indanke spørgsmål om løsladelse for retten, f. eks. ved at indføre bestemmelser herom i anstaltens reglementer?

P. u. v.

Viola Nørløv,
formand,

Til justitsministeren.

Bilag 6.

Justitsministeriet.

København, den 27. marts 1954.

Under henvisning til udvalgets skrivelse af 13. marts 1954 fremsendes hermed i 20 eksemplarer besvarelse af de i skrivelsen stillede spørgsmål.

Hans Hækkerup.

/ Chr. Ludvigsen.

Formanden for folketingets udvalg angående lovforslag om administrativ frihedsberøvelse, medlem af folketinget fru Viola Nørløv.

De i udvalgets skrivelse af 13. marts 1954 stillede spørgsmål vedrørende forslaget til lov om ændringer i lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold skal man besvare således:

1 a. Kan man i denne lov som i de andre foreslåede særlove om administrativ frihedsberøvelse undvære forelæggelse for højere myndighed (justitsministeriet) og lade sagen gå direkte til retten?

ad 1 a. Der er formelt intet til hinder for at ændre loven om sindssyge personers hospitalsophold, således at spørgsmålet om tilbageholdelse af en patient, der begærer sig eller som begæres udskrevet, ikke som hidtil i medfør af lovens § 9 afgøres af justitsministeren, men af overlægen. Dette vil være mindst betænkeligt, når talen er om nægtelse af udskrivning af de i § 8, stk. 1, nævnte grunde, hvor afgørelsen i særlig grad afhænger af en lægelig vurdering af patienten; mere betænkeligt vil det være at pålægge overlægen alene at træffe afgørelse om tilbageholdelse efter lovens § 8, stk. 2, fordi udskrivning må antages at ville medføre væsentlige ulemper for pa-

tienten selv, idet ved denne afgørelse også de forhold, til hvilke patienten kan udskrives, må tages i betragtning.

Sindssygeloven er bygget op på den måde, at overlægen kun foreløbig kan nægte udskrivning, idet spørgsmålet på forlangende og i det i § 8, stk. 2, omhandlede tilfælde, uden at det er forlangt, skal forelægges justitsministeriet til afgørelse.

Denne ordning medfører den behandlingsmæssige fordel, at overlægen kan henvise til, at det ikke er ham, men en udenfor hospitalet stående myndighed, der har truffet afgørelsen om tilbageholdelse. Hvis spørgsmålet nu skulle forelægges retten på forlangende, ville overlægen på tilsvarende måde kunne henvise til, at afgørelsen ikke træffes endeligt af ham, men af retten. Som grundloven og de sig dertil sluttende bestemmelser i forslaget om proceduren i sager angående administrative frihedsberøvelses lovlighed er affattet, vil det imidlertid, hvis loven ændres, således at justitsministeriets besluttende myndighed udgår, ikke kunne undgås, at det er overlægens beslutning om tilbageholdelse på hospitalet,

hvis lovlighed skal prøves af domstolen, og at overlægen altså vil komme til at stå som patientens modpart.

Dette må af hensyn til behandlingsmulighederne anses for meget uhensigtsmæssigt.

Det er dette hensyn til patienterne og sindssygevesenet, som har været afgørende for, at man i forslaget har valgt at opretholde den gældende ordning med justitsministeriet som besluttende myndighed. Det bemærkes herved, at forelæggelsen for justitsministeriet af spørgsmålet om, hvorvidt tilbageholdelse kan ske, som reglerne herom i sindssyge-loven er affattet, efter justitsministeriets formening ikke med rette kan karakteriseres som en administrativ rekurs til højere myndighed.

Den ved forslaget valgte ordning har, som det fremgår af de vedlagte genpartier af erklæringer fra retslægerrådet og fra direktoratet for sindssygevesenet, tilslutning fra lægelig side.

Når det af professor Borum har været hævdet, at ordningen skulle være grundlovsstridig, kan rigtigheden heraf ikke erkendes. Grundlovsbestemmelsen sikrer alene adgang til at få lovligheden af en frihedsberøvelse prøvet af en ret på en særlig let måde blot ved at fremsætte begæring derom.

Den foreslåede ordning må ligge indenfor rammen af de nærmere regler, som ifølge grundlovsbestemmelsen kan og skal fastsættes ved lov. Grundloven udelukker ikke en administrativ rekurs, hvis denne måtte være hensigtsmæssig, forsåvidt angår visse arter af frihedsberøvelse, og det må derfor så meget mere være foreneligt med grundloven at bevare justitsministeriet som besluttende myndighed. Når socialministeriet ifølge forslaget om ændringer i loven af 16. maj 1934 om foranstaltninger vedrørende åndssvage ikke længere skal være rekursmyndighed, skal man henlede opmærksomheden dels på forholdenes forskellighed med hensyn til behandlingsmuligheder m. v., dels på, at det efter nævnte lovforslag fortsat er vedkommende anstaltsledelse — ikke overlægen — der træffer bestemmelse om inddragelse under åndssvageforsorg og om udskrivning af forsorgen.

Det kan heller ikke antages, at forslagets ordning vil betyde nogen væsentlig forsin-

kelse af det tidspunkt, på hvilket retten vil kunne tage stilling til en tilbageholdelseslovlighed. Overlægen skal, så snart det begæres (i § 8, stk. 2-tilfældene af egen drift), forelægge justitsministeriet spørgsmålet til afgørelse, på samme måde som han, hvis justitsministeriet som besluttende myndighed udskydes, på forlangede straks skulle forelægge det for retten. Retten vil imidlertid formentlig så lidt som justitsministeriet (medmindre der skulle foreligge åbenbare, så at sige erkendte misbrug) driste sig til at træffe afgørelse uden forelæggelse af overlægens erklæring for retslægerrådet. Efter forslagets ordning vil denne erklæring blive indhentet af justitsministeriet og altså foreligge for retten, hvis justitsministeriets afgørelse efter forlangende forelægges den. Der vil derfor ikke være tale om, at den direkte forelæggelse for retten vil betyde fremskyndelse af afgørelsen med mere end få dage eller en uge. At forslaget som følge heraf skulle komme i strid med grundloven, kan ikke erkendes.

Afgørende for justitsministeriet har som nævnt været hensynet til sindssygevesenets og særlig patienternes tarv. Mod henlæggelsen af prøvelsen direkte til domstolene kan derimod ikke anføres hensynet til disse, da der ikke kan antages at blive rejst særlig mange sager af denne art. Justitsministeriet har behandlet ca. 100 sådanne sager årlig.

Det må derimod som nævnt i bemærkningerne til ændringsforslaget til sindssyge-loven antages, at en del patienter vil affinde sig med justitsministeriets afgørelse uden at begære dennes lovlighed prøvet ved retten, og dette må af hensyn til de sindssyges behandling og sindssygevesenets arbejdsforhold anses for ønskeligt.

I b. Ville det ikke være muligt at opnå, at lægerne ikke kom til at stå som den indlagtes modpart, hvis der i alle tilfælde blev beskikket sagfører for anstalten, jfr. professor Borums artikel i „Juristen“ 1934, pag. 77—78?

ad I b. Som foran anført er det, hvis justitsministeriet som besluttende myndighed bortfalder, uundgåeligt, at det bliver overlægens beslutning, hvis lovlighed retten skal prøve. Beskikkes der en sagfører for overlægen (som anstaltens leder), kan denne gan-

ske vist repræsentere overlægen i retten, og muligt ville overlægens fremmøde i retten være ufornuddigt; men overlægen ville dog under sagen retligt og faktisk være part: modpart overfor patienten eller den, der har begæret udskrivning.

2. Bør man indføre en særlig regel om indbringelse af protest mod tvangsindlæggelse indenfor en kort frist, f. eks. 24 timer, således at retten herefter har ansvaret for, hvilket tidsrum der må hengå, inden lægens endelige udtalelse skal foreligge, og inden dom, respektive kendelse, afsiges, medens de almindelige regler i retsplejeloven gælder for indlagte, der først fordrer sig udskrevet på et senere tidspunkt?

ad 2. De fleste tvangsindlæggelser på sindssygehospital eller psykiatrisk afdeling må — på grund af, at den pågældende anses farlig for sig selv eller for andre, jfr. lovens § 2, stk. 2 — nødvendigvs. ske omgående, således at det ikke er muligt at afvente en administrativ myndigheds eller domstols beslutning. Mange indlagte udskrives efter få dages forløb, når de er faldet således til ro, at deres tilstand ikke længere skønnes farlig. En regel, hvorefter alle tvangsindlæggelser skulle forelægges domstolene til godkendelse, ville pålægge domstolene en ikke helt ringe arbejdsbyrde. Mod en sådan regel taler endvidere følgende:

Det vil være noget uklart, hvortil der sigtes med udtrykket „lægens endelige udtalelse“. Det kan være afgørelsen efter sindssygelovens § 4, hvorefter overlægen træffer afgørelse om, hvorvidt betingelserne for indlæggelse er opfyldt og patienten bør modtages til behandling for sin sygdom, men der må vel snarere antages at være sigtet til en udtalelse til retten om, hvorvidt den pågældende bør tilbageholdes. Reglen vil i hvert fald i realiteten indebære, at alle tvangsindlæggelsers lovlighed, uden at begæring derom var fremsat, skulle prøves af domstolene, herunder også de nævnte ganske kortvarige indlæggelser.

Dette vil betyde en videregående prøvelse end foreskrevet i grundloven, og efter justitsministeriets opfattelse vil det være en for vidtgående regel. Retten vil på det nævnte tidlige tidspunkt ikke have noget virkeligt grundlag for at bedømme, når en

udtalelse fra lægen i det enkelte tilfælde bør kunne foreligge.

Efter forslaget vil også den tvangsindlagte eller andre på hans vegne *straks efter indlæggelsen* kunne rejse spørgsmål om udskrivning og kræve det forelagt justitsministeriet til afgørelse og eventuelt kræve lovligheden af ministeriets afgørelse prøvet af en domstol. Den retsbeskyttelse mod ulovlig indlæggelse, som herefter vil findes, må efter de foreliggende erfaringer antages at være tilstrækkelig. Den foreslåede regel synes ikke reelt at kunne give nogen yderligere sikkerhed, men derimod at pålægge domstolene et ansvar, som de ikke har virkelige forudsætninger for at bære, og at medføre et betydeligt administrativt apparat, hvis nytte ikke vil stå i rimeligt forhold til de dermed forbundne ulemper.

3. Er der modstrid mellem fristen i § 9 og retsplejelovens § 469?

ad 3. Den frist, som er fastsat i forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. § 469, gælder forelæggelse for retten, når der er fremsat begæring om retlig prøvelse af en frihedsberøvelses lovlighed. Den myndighed, som har besluttet frihedsberøvelsen eller nægtet at ophæve den, skal inden 5 søgnedage efter, at begæringen er fremsat, forelægge sagen for retten. Efter sindssygeloven og det sig dertil sluttende ændringsforslag er det justitsministeriets afgørelse, som skal prøves, og det vil kunne og skulle ske inden 5 dage efter, at det er begæret.

Fristen på 1 måned, inden hvilken justitsministeriet skal træffe afgørelse, er derfor ikke i strid med fristen i § 469.

Forsåvidt man vil hævde, at den tvangsindlagte eller den, hvis forlangende om udskrivning overlægen ikke har ment at burde imødekomme, allerede administrativt er berøvet sin frihed, og at derfor efter ordlyden af § 469 overlægen på begæring skal indbringe sagen for retten (ikke for justitsministeriet) inden 5 dage, må dertil svares, at en beslutning om frihedsberøvelse *eller nægtelse af at ophæve den* efter forslaget først foreligger, når justitsministeriet har truffet sin afgørelse. § 469 må fortolkes overensstemmende med de særlige regler, der måtte være givet i lovene om de forskellige arter af frihedsberøvelse.

4. Bør der indføres regler om underretning til de indlagte om deres ret til at indanke spørgsmål om løsladelse for retten, f. eks. ved at indføre bestemmelser herom i anstaltens regler?

ad 4. Der er i forslaget til ændringerne i sindssygelovens § 9 optaget en bestemmelse om, at der, samtidig med at justitsministeriets afgørelse om nægtelse af udskrivning foreligger, skal gives meddelelse til patienten om, at spørgsmålet om tilbageholdelsens lovlighed kan prøves for domstolene. Efter justitsministeriets opfattelse bør der ikke derudover i loven gives forskrifter om underretning til sindssygehospitalernes patienter om deres ret til at begære spørgsmål om udskrivning prøvet ved domstolene.

Sådanne forskrifter ville formentlig uden lovhjemmel kunne optages i hospitalernes regler. Efter forhandling med direktoratet for statens sindssygehospitaler må justitsministeriet dog mene, at der næppe bør gives sådanne forskrifter. Underretning ville kunne gives f. eks. ved, at der til alle

patienter straks efter indlæggelsen blev udleveret et eksemplar af loven om sindssyges hospitalsophold med ændringer eller et uddrag af bestemmelserne vedrørende udskrivning. Det ville dog formentlig være urimeligt på denne måde at skabe anledning til uro hos mange patienter, derunder mange frivilligt indlagte, ved udtrykkelig at henlede deres opmærksomhed på, at de muligvis ikke kan blive udskrevet, hvis de vil det. Sindssygehospitalerne er helbredelsesanstalter. Det er næppe gavnligt for hospitalernes formål, at patienternes opmærksomhed i særlig grad henledes på hospitalernes funktion som forvaringssted for farlige personer. Det vil i hvert fald være i strid med sindssygevesenets ønsker om såvidt muligt at gøre hospitalerne til åbne anstalter med betoning af behandlingshensyn.

Det tilføjes, at man kan tiltræde, at ikrafttrædelsesbestemmelsen i § 2 bortfalder eller tilsvarende ikrafttrædelsesbestemmelser indføres i de øvrige i anledning af grundlovens § 71, stk. 6, fremsatte lovforslag.

Underbilag 1 til bilag 6

Afskrift af påtegning på skrivelse af 13. oktober 1953 fra justitsministeriet til retslægerrådet.

Ved sagens tilbagesendelse skal retslægerrådet udtale, at adgangen til domsbehandling af tilbageholdelse vil kunne få betænkelige konsekvenser for sindssygehospitalernes arbejde og dermed altså også for behandlingen af patienterne, men lovforslagets princip mindsker disse betænkeligheder, idet justitsministeriet gøres til part i sagen, således at man undgår procedure mellem hospital og patient. Udfra de ved grundlovsbestemmelsen givne forudsætninger må man derfor anse den nu foreslåede ordning for acceptabel, idet man herved går ud fra, at loven tænkes ændret, såfremt de indhøstede erfaringer måtte afsløre særlige ulemper, der ikke på nærværende tidspunkt lader sig overskue.

Retslægerrådet har forudsat, at eventuel fremstilling af patienten i retten (retsplejelovens § 470, stk. 4) vil kunne ske derved, at retten sættes på hospitalet, hvor patienten opholder sig, eller i hvert fald ved hospitalets hjemting, idet det må anses for udelukket, at man kan lade sindssyge, der er så dårlige, at tvangstilbageholdelse kommer på tale, foretage eventuelt længere rejser. Ligeledes har man forudsat, at eventuel afhøring af hospitalets læger vil kunne finde

sted ved hospitalets hjemting, idet det for lægerne ville betyde meget væsentlig forstyrrelse i deres arbejde, om de idelig i sådanne sager skulle foretage rejser til patientens hjemting. Selv under de nævnte forudsætninger må det befrygtes, at den påtænkte ordning vil medføre betydelige besværligheder og ikke uvæsentlige ulemper.

Hvad angår spørgsmålet, om der i sindssygelovens § 9, stk. 2, skal indføres en frist, inden hvilken justitsministeriets afgørelse skal foreligge, skal rådet bemærke, at der ikke udfra lægeligt synspunkt findes tvivlende grunde til at fastsætte en sådan frist. Såfremt imidlertid en frist af andre grunde skønnes formålstjenlig, skal med hensyn til dens varighed bemærkes, at retslægerrådets ekspedition af disse sager antagelig vil kunne tilendebringes på omkring en halv snes dage. I visse tilfælde kan det dog være nødvendigt at indhente nærmere oplysninger på det pågældende hospital, og der vil da kunne medgå noget længere tid, eventuelt op til 3 uger,

I sagens behandling har professorerne Helweg og Sand og overlægerne Dickmeiss, Fremming, Nørvig og Schwalbe-Hansen deltaget.

Retslægerrådet, København, den 19. november 1953.

Sand.

/ P. O. Hansen.

Til justitsministeriet

Underbilag 2 til bilag 6.

**Afskrift af indenrigsministeriets skrivelse af 31. oktober 1953 til
justitsministeriets 6. kontor.**

Idet man henviser til forhandlingerne på det i justitsministeriet (dettes j. nr. 4. k. 53—279) den 9. oktober d. å. afholdte møde om et forslag til et nyt kapitel 43 a i retsplejeloven vedrørende prøvelse af administrativt bestemte frihedsberøvelser, skal man meddele, at det nævnte forslag samt det sig dertil sluttende forslag til ændringer i lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsoophold har været drøftet på et her afholdt møde med overlægerne ved statens sindssygehospitaler.

Der blev på mødet givet udtryk for, at det var et særdeles ømtåligt område at lovgive indenfor, og at man derfor måtte lægge vægt på, at ordningen blev gennemført på en måde, der ikke blot var betryggende for offentligheden, men som også tog

fornødent hensyn til patienterne og til hospitalernes arbejde. Man var derfor også inde på spørgsmålet om, hvorvidt man måtte foretrække, at afgørelsen af disse sager blev henlagt under nævn med dømmende myndighed. Der opnåedes imidlertid enighed om at udtale, at da hverken sindssygehospitalerne eller disses overlæger efter det foreliggende forslag om ændringer i sindssygeloven vil komme til at optræde som parter i de heromhandlede sager, hvad man betragter som værende af største betydning for sindssygehospitalernes arbejde, vil man ikke fra sindssygevesenets side udtale sig imod gennemførelsen af de to lovforslag i den foreliggende skikkelse.

Om, hvad der i sagen passerer, udbeder man sig underretning.

Louis le Maire.

/ Ammitzbøll.

Bilag 7.**Folketingets udvalg**

angående

lovforslag om administrativ frihedsberøvelse.

København, den 26. marts 1954.

Vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (I anledning af grundloven af 5. juni 1953).

1. I anledning af den fra Sammenslutningen af Købstædernes Sociale Udvalg modtagne skrivelse af 2. februar d. å., hvoraf en afskrift vedlægges, anmoder udvalget om justitsministerens udtalelse om, hvorvidt der var noget til hinder for, at det blev stedets politimester, der

mødte for den besluttende myndighed, da dette formentlig også blev den billigste fremgangsmåde.

Vedrørende forslag til lov om ændring i lov om retsafgifter i domssager m. m.

2. Bør ordene „Rigsdagens Ting“ i retsafgiftslovens § 16, nr. 2, ændres til: „folkettinget“?

P. u. v.

Viola Nørlov,
formand.

Til justitsministeren.

Underbilag til bilag 7

Sammenslutningen af Købstædernes
sociale Udvalg.

Aarhus, den 2. februar 1954.

Man tillader sig herved at anmode udvalget om at tage under overvejelse, hvorvidt bestemmelsen i retsplejelovens § 470, stk. 2, 2. pkt., kunne formuleres således:

„På begæring skal retten, når der således beskikkes en sagfører, også beskikke en sagfører for den besluttende myndighed.“

Selvom man mener, at en dommer i de fleste tilfælde efter den i lovforslaget af 14. januar 1954 givne tekst i almindelighed vil følge et ønske fra den besluttende myndighed om at beskikke en sagfører, finder man det dog mest rimeligt, at de to parter stilles fuldstændig lige med hensyn til at få sagførerassistance.

P. b. v.

Christian Nielsen.

/ Orla Jensen.

Folketingsudvalget vedrørende lovforslag nr. 67 om ændringer i lov om rettens pleje m. v.

Bilag 8.

Justitsministeriet.

Den 7. april 1954.

I anledning af udvalgets skrivelse af 26. marts 1954 vedrørende forslagene til lov om ændring i retsplejeloven (i anledning af grundloven af 5. juni 1953) og lov om ændring i retsafgiftsloven skal man meddele, at justitsministeriet efter forhandling med de interesserede myndigheder ikke har anset det for rigtigt at foreslå, at det i sagen om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse skal være vedkommende politimester, der skal give møde i retten for den besluttende myndighed. Disse sager falder i de praktisk vigtigste tilfælde (frihedsberøvelse overfor børn, sindssyge og åndssvage) helt udenfor politiets nuværende arbejdsområde. Selvom politiet skulle møde i sagerne, ville det formentlig alligevel oftest være nødvendigt, at også en repræsentant for den besluttende myndighed møder.

Med hensyn til udgiftsspørgsmålet bemærkes, at det må antages, at den besluttende myndighed i langt de fleste tilfælde selv vil kunne give møde, uden at beskikkelse af sagfører for den er nødvendig. I denne forbindelse henledes opmærksomheden på, at det ifølge forslaget § 471, stk. 1, påhviler retten at drage omsorg for sagens oplysning. Den ved justitsministeriets forhandlinger forud for lovforslagets fremsættelse fremkomne motivering for adgangen til beskikkelse af sagfører for den besluttende myndighed var navnlig, at en mindre kommune kunne risikere at blive part i en sag af principiel juridisk karakter.

Justitsministeriet kan tiltræde, at ordene „rigsdagens ting“ i retsafgiftslovens § 16, nr. 2, ændres til: „folketinget“.

Hans Hækkerup.

/ T. Schelle.

Folketingets udvalg angående lovforslag om administrativ frihedsberøvelse.